

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ
 اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ
 حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾
 فَمَنْ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٧﴾ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَسَاتِهِمْ
 وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ
 الْوَارِثُونَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١﴾

ภาคผนวก ข

Manuscript

การศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ศรัทธาในสุเราะฮ์ อัลมูมิnun อายุขศที่ 1-11
ก้อหรี บุตรหล้า⁽¹⁾ อับดุลเลาะ การ์รีนา⁽²⁾ รศ. คลมนรรัตน์ บากา⁽³⁾

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ศรัทธาที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นของสุเราะฮ์อัลมูมิnun โดยทำการศึกษาวิเคราะห์จากหนังสืออธิบายอัลกุรอานสองประเภทคือ ตัฟซีร บิลมะอฺยูร หมายถึง การอธิบายอัลกุรอานโดยอัลกุรอาน หรือโดยอัลหะดีษ และตัฟซีร บิรเราะฮ์ยี หมายถึง การอธิบายอัลกุรอานโดยการนำเอาหลักวิชาการมาวินิจฉัย และจากอัลหะดีษของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องทางอิสลามศึกษาอื่น ๆ อีกมาประกอบด้วย

ผลการวิจัยสรุปได้คือ คุณลักษณะของผู้ศรัทธาที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกล่าวไว้ในตอนต้นของของสุเราะฮ์อัลมูมิnunมีอยู่หกประการด้วยกันคือ 1) มีสมาธิในการละหมาด 2) ละทิ้งสิ่งไร้สาระต่าง ๆ 3) จำพะกาด 4) รักษาอวัยวะเพศให้บริสุทธิ์ 5) เอาใจใส่ต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมายและรักษาสัญญา 6) ดำรงไว้ซึ่งการละหมาด ทั้งหกคุณลักษณะดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของมุสลิมทุกคน เริ่มจากการละหมาดอย่างมีสมาธิ และจบด้วยการรักษาไว้ซึ่งการละหมาด สองลักษณะนี้บ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการละหมาด และคุณลักษณะทั้งสี่ที่เหลือคือ ผลมาจากการทำละหมาดทั้งสิ้น หากการละหมาดมีสมาธิที่สมบูรณ์ ตรงตามเวลา ถูกต้องตามบทบัญญัติ และตามแบบอย่างของท่านนบีก็จะส่งผลดีต่อผู้ศรัทธาทุกคน ในอายุขศที่ 11 ได้สรุปถึงผลตอบแทนของบุคคลที่ถือปฏิบัติตามคุณลักษณะทั้งหกประการว่าจะได้ผลตอบแทนจากองค์พระผู้

(1) นักศึกษา

(2) (กุรอาน และหะดีษ), อาจารย์

(3) อ.ม (ศาสนาเปรียบเทียบ) . รองศาสตราจารย์

อภิบาลของเขาคือ จะได้เข้าสวรรค์ชั้นไพโรคาวัสของพระองค์ ส่วนผู้ที่ปฏิบัติตรงข้ามกับลักษณะทั้งหกประการดังกล่าว อย่างเช่นเมื่อเขาไร้สมาธิในการละหมาด หมกมุ่นอยู่กับสิ่งไร้สาระ มีทรัพย์สินครบตามพิกัดจำนวนก็ไม่ยอมจ่ายซะกาต ชอบมั่วสุมเรื่องของกามารมณ์ ไม่รักษาอวัยวะเพศของตนเอง ให้บริสุทธิ์ ทรมานต่อผู้อื่น และบิดพลิ้วสัญญาที่เคยให้ไว้ต่อกัน สุดท้ายละทิ้งการละหมาด หากบุคคลเช่นนี้ไปอยู่ในสังคมใดก็ทำให้สังคมนั้นมีแต่ความหายนะ และในวันโลกใหม่ที่พวกเขากลับไปหาอัลลอฮ์ ﷻ พวกเขาก็จะกลับไปหาพระองค์ในสภาพที่ขาดทุน .

Manuscript

An Analytical Study of Believers' Characteristics in Sūrat al-Muminūn Ayaṭ 1-11
Qoree Butlam ⁽¹⁾ Abdullah Karina ⁽²⁾ Dolmanach Baka ⁽³⁾

ABSTRACT

The aim of this documentary research is to study and analyze characteristics of believers as stated in the initial part of Surat al-Muminun. In his work, the researcher depended on two categories of Quranic interpretations, namely Tafsir bil-Maathur which means Quranic interpretation by al-Quran or al-Hadith, and Tafsir bil-Raai which means Quranic interpretation by other relevant scrutinizing (jurisprudential) methods and al-Hadith, including documents as well as materials related to Islamic studies.

The research resulted in finding that the characteristics of believers in Allah, Almighty, as mentioned at the beginning of the Surat are of six as the following: (1) Having devoutness and submissiveness in their prayers, (2) Giving up useless things, (3) Paying Zakat (Islamic compulsory tax or almsgiving), (4) Shunning unlawful sexual intercourse, (5) Having sense of responsibility and not breaking a promise, and (6) Keeping prayers.

These six characteristics have a close relationship with all Muslims' walk of life, starting with devotedly offering prayers and concluding with constantly observing them. These two characteristics demonstrate the importance of prayers and those other characteristics mentioned in between the two emanated from them. The prayers ardently, regularly and correctly performed would bring in a virtuous life for all believers. The following Quranic verses in the same Surat conclusively described the highest paradise (Firdous) which the believers would enter and dwell therein as a reward from their Lord for their living up to the six characteristics. By contrast, those Muslims who neglect the six characteristics will do great mischief to the society in which they live. And in the hereafter they will be brought back to Allah, Almighty, in a state of loss. As a result, the six characteristics introduced and discussed by the researcher are indeed considered as being useful to all human beings both in this and next world.

⁽¹⁾ Graduate (Islamic Studies)

⁽²⁾ Ph.D. (al-Qur'an and Sunnah) Asistant Professor

⁽³⁾ M.A. (Comparative Religion) Assosiate Professor

1. บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาแห่งอัลลอฮ์ ﷻ⁴ ถูกประทานลงมาด้วยอัลกุรอานซึ่งเป็นคัมภีร์เล่มสุดท้ายแก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ⁵ เพื่อนำมนุษย์ออกจากความมืดไปสู่แสงสว่างแห่งทางนำโดยความโปรดปรานของพระเจ้าทรงอภิบาล พระองค์ทรงเลือกสรรอิสลามเป็นศาสนาแห่งมนุษยชาติโดยไม่ยอมรับศาสนาอื่นใดอีก หากผู้ใดแสวงหาศาสนาอื่นนอกจากอิสลามแล้ว ศาสนานั้นจะไม่ถูกรับ และในวันอาคีเราะฮ์ เขาจะรวมอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน ดังที่อัลกุรอานได้กล่าวไว้ว่า

﴿ وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾

(85 :)

ความว่า “และผู้ใดแสวงหาศาสนาหนึ่งศาสนาใดอื่นนอกจากอิสลามแล้ว ศาสนานั้นจะไม่ถูกรับจากเขาเป็นอันขาด และในวันอาคีเราะฮ์เขาจะอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน

(อาลิอิมรอน : 85)

ในการแสวงหาคำสอนอิสลามที่แท้จริงนั้นจำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจต่อคุณลักษณะที่สำคัญต่าง ๆ ของผู้ศรัทธาที่ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอานแล้วนำคุณลักษณะเหล่านั้นมาถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน คุณลักษณะของผู้ศรัทธาในศูเราะฮ์อัลมูมินูนที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในครั้งนี้มี 6 ประการคือ 1. มีสมาธิในเวลาละหมาด 2. ละทิ้งสิ่งไร้สาระต่าง ๆ 3. จ่ายซะกาต 4. รักษาอวัยวะเพศให้บริสุทธิ์ 5. เอาใจใส่ต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมายและรักษาสัญญา 6. ดำรงไว้ซึ่งการละหมาด

คุณลักษณะทั้งหกประการนี้ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ โดยในแต่ละประการนั้นได้ประมวลไว้ซึ่งลักษณะปลีกย่อยอีกหลายประการท่านนบีนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ยืนยันว่าหากใครถือปฏิบัติได้ครบทั้งหกคุณลักษณะแล้วพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ สัญญาว่าจะให้ผู้นั้นได้รับสวรรค์ชั้นฟิรเดาส์⁶ ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวไว้ในหะดีษบทหนึ่งถึงคุณค่าของลักษณะทั้งหกประการที่ได้กล่าวไว้ในสิบอายะฮ์แรกของศูเราะฮ์

⁴ อ่านว่า “ซุบฮานะฮฺวาคอาลา” หมายความว่า มหาบริสุทธิ์ยิ่งแก่พระองค์ผู้ทรงสูงส่ง

⁵ อ่านว่า ซ็อลลัลลอฮุออลัยฮิวาล็อลลัยม หมายถึง คำอวยพรแก่ท่านนบีมุฮัมมัด มีความหมายว่า “ขอพระองค์ อัลลอฮ์ทรงสดุดีและให้ความสันติสุขแก่ท่าน”

⁶ คือชื่อของสวรรค์ที่มีระดับสูงสุด และอยู่ชั้นกลาง เป็นสวรรค์ที่มีแม่น้ำของสวรรค์ทั้งหมดพวยพุ่งออกมา และเป็นสวรรค์ที่มีอิสร (คือสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงสร้างขึ้นมาจากกรรม โหญูโตและปกคลุมอยู่เหนือสากลโลกทั้งหมด Hasan Saiyid mutawalli, 1991:14) อยู่ด้านบน

อัลมุอฺมินุนว่า

))

:

((. ... "

(224 :1993 ,3175 : . ,3386 :1990)

ความว่า : จากอับดุลเราะฮฺมาน บิน อับดุลกอรี ได้กล่าวไว้ว่าฉันได้ยินท่านอุมร์ บิน อัล-ค็อฏฏอบ กล่าวไว้ว่า เมื่ออะหฺลุฏถูกประทานลงมาให้แก่ท่านเราะฮฺลุส ได้ยินเสียงต่อหน้าของท่านประจักษ์เสียงหึ่งของผึ้ง ดังนั้น พวกเราก็อหฺลุคพักครู่หนึ่ง แล้วท่านก็ผินหน้ากลับและยกสองมือขึ้น พร้อมกับกล่าวว่า “โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน จงเพิ่มให้แก่ข้าพระองค์ และอย่าได้ลดทอนจากข้าพระองค์เถิด และจงมอบเกียรติให้แก่ข้าพระองค์ อย่าได้เหยียดหยามข้าพระองค์เลย จงประทานให้แก่ข้าพระองค์ และจงอย่าได้หักห้ามจากข้าพระองค์เลย จงให้ผลต่อตัวของข้าพระองค์ และจงอย่าได้มีผลที่ไม่ดีในตัวของข้าพระองค์เลย จงยินยอมต่อข้าพระองค์ด้วยเถิด หลังจากนั้นท่านนบีได้กล่าวว่า “แท้จริงแล้วอัลกุรอานสืบอายะฮฺ ได้ถูกประทานให้แก่ฉันผู้ใดที่นำมาถือปฏิบัติเขาจะได้เข้าสวรรค์” หลังจากนั้นท่านนบีก็ได้อ่าน จนกระทั่ง จบสืบอายะฮฺ

(al- Mubārakforiy , 1990 : 3386 , al-Tirmīdhiyi, n.d. 3175, Ahmad, 1993:224)

หะดีษที่ได้ยกมานั้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะของผู้ศรัทธาที่มีอยู่ในตอนต้นของสุเราะฮฺอัลมุอฺมินุนผู้ที่ถือปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัดจะได้ผลตอบแทนจากอัลลอฮฺ ~~ﷻ~~ อย่างใหญ่หลวง เมื่อมองถึงสภาพความเป็นจริงของมุสลิมในยุคปัจจุบันที่ประกาศตนว่าเป็นผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ~~ﷻ~~ และมีความรอบรู้ในเรื่องของคุณลักษณะดังกล่าวแต่วิถีการดำเนินชีวิตนั้นต่างกับคำกล่าวอ้างอย่างสิ้นเชิง

เริ่มตั้งแต่คุณลักษณะแรกเรื่องของการละหมาดด้วยการมีสมาธิจะพบว่าลักษณะภายนอกที่แสดงออกมาในขณะที่ทำการละหมาดตั้งแต่เด็กถึงผู้สูงวัยจะพบว่าส่วนมากแล้วทำการละหมาดแบบให้ผ่าน ๆ ไปแค่นั้นเองมิได้มีการแสดงออกถึงการมีสมาธิแต่อย่างใด

คุณลักษณะที่สองเรื่องของการละทิ้งสิ่งที่ไร้สาระเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนมากตั้งแต่วัยเด็กก็เริ่มมีการคลุกคลีกับสิ่งที่ไร้สาระ เมื่อโตขึ้นเป็นวัยรุ่นก็เที่ยวเตร่ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งเรีงรมย์ต่าง ๆ และบางครั้งก็มั่วสุมกับอบายมุขต่าง ๆ และอีกมากมายที่เป็นเรื่องของการกระทำในสิ่งที่ไร้สาระ เมื่อสอบถามถึงผลตอบแทนที่จะได้รับในภายภาคหน้าทุกคนก็ตอบได้เสียงเดียวกันว่าเป็นเรื่องที่ไม่สมควรสั่งห้ามมิให้กระทำ

คุณลักษณะที่สามเรื่องของการจ่ายชะกาด เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมมุสลิมเกือบทั่วทั้งโลกที่ไม่ยอมจ่ายชะกาดรวมทั้งมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยด้วยที่มีทรัพย์สินสมบัติมากมายมหาศาลเป็นเจ้าของธุรกิจใหญ่ ๆ แต่ไม่ยอมจ่ายชะกาด มีความคิดว่าเรื่องของการจ่ายชะกาดนั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นแก่ชาวไร่ชาวนาที่ปลูกข้าวปีละหนึ่งถึงสองครั้งพยายามที่จะมองผู้อื่นแต่ลืมตัวเองผลที่เกิดขึ้นบุคคลที่ยากจนอนาถาที่จะขาดคนมาเหลียวดู

คุณลักษณะที่สี่เรื่องของการรักษาอวัยวะเพศของตนให้บริสุทธิ์ เรื่องนี้เป็นเรื่องของการรักษาควบคุมอารมณ์ของตนเองมิให้เคล็ดไปหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่ไร้สาระทั้งปวง เมื่ออารมณ์ที่ไม่ดีนั้นมีอยู่ในตัวของผู้ที่ไร้ศรัทธา การกระทำความผิดทางเพศนั้นจึงกลายเป็นเรื่องธรรมดา อยู่กันก่อนแต่งผู้ใหญ่เที่ยวผู้หญิงตามช่องโศกณิจนไม่สามารถที่จะรักษาอวัยวะเพศของตนเองให้บริสุทธิ์ได้

คุณลักษณะที่ห้าเรื่องของการมีความซื่อสัตย์และรักษาสัญญาต่อกัน เป็นเรื่องของการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคมเริ่มจากสังคมภายในบ้านที่ทุกคนต้องซื่อสัตย์ต่อกันระหว่างพ่อแม่และลูก ๆ และสังคมภายนอกที่อยู่ร่วมกันต้องวางอยู่บนพื้นฐานของการมีความซื่อสัตย์ และรักษาสัญญาต่อกันสร้างความสมานฉันท์ซึ่งกันและกัน แต่สภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นนั้นมันตรงกันข้าม ชีวิตของผู้คนส่วนใหญ่ต่างก็ลืมเรื่องเหล่านี้เสียสนิทอยู่กันด้วยการทรยศต่อกัน สัญญาที่ได้ทำไว้ต่อกันนั้นก็บิดพลิ้วไม่ถือปฏิบัติตามสุดท้ายก็เกิดความวุ่นวายในสังคมอย่างไม่มีวันจบสิ้น

คุณลักษณะที่หกเรื่องของการรักษาไว้ซึ่งการละหมาด เป็นเรื่องที่สำคัญมากที่มุสลิมทุกคนจะต้องถือปฏิบัติให้ได้อย่างเคร่งครัดทุกคนต่างก็ตระหนักกันดีในเรื่องนี้ว่าการละหมาดนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นแก่ผู้ศรัทธาทั้งหลายจะต้องถือปฏิบัติ แต่จะมีสักกี่คนในจำนวนมุสลิมที่สามารถทำได้ในเรื่องนี้ส่วนมากแล้วศรัทธากันเพียงแค่มปากเท่านั้นแต่การปฏิบัตินั้นไม่สามารถทำได้

ดังนั้นจากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้นั้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำเสนอคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของผู้ศรัทธาตามที่ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอาน ตอนต้นของซูเราะฮ์อัลมูมิnun ทั้งหกประการเพื่อที่จะได้ทำการศึกษาถึงรายละเอียดในเบื้องต้นและเพื่อเป็นแนวทางในการชี้แนะต่อผู้ที่ค้นคว้าหาสัจธรรมของอิสลามต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาถึงความเป็นมาและความสำคัญของสุเราะฮ์ อัล-มุอฺมิnun
- 2 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ศรัทธาที่ได้กล่าวไว้ในสุเราะฮ์ อัลมุอฺมิnunอายะฮ์ที่1-11

3. ความสำคัญและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1 ได้รับความรู้และเข้าใจถึงความเป็นมาและความสำคัญของสุเราะฮ์ อัลมุอฺมิnun
- 2 สามารถเข้าใจถึงคุณลักษณะของผู้ศรัทธาที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นของสุเราะฮ์นี้และนำมาถือปฏิบัติตามได้
- 3 ได้ทราบถึง แนวทางการอธิบายอัลกุรอาน ของนักปราชญ์ แต่ละท่าน
- 4 เพิ่มประสบการณ์ในการค้นคว้าตำราทางวิชาการต่าง

4. ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ศรัทธาในสุเราะฮ์อัลมุอฺมิnunนั้นผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัยเอาไว้ดังนี้

- 1 ศึกษาวิเคราะห์เฉพาะคุณลักษณะที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นของสุเราะฮ์ ซึ่งมีอยู่ 11 อายะฮ์เท่านั้น โดยจะเริ่มศึกษาความหมายของอายะฮ์อัลกุรอานทั้ง11อายะฮ์ในอัลกุรอาน
- 2 ศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดของคุณลักษณะทั้งหมดจากหนังสืออธิบาย อัลกุรอาน (ตัฟซีร์)ที่เขียนโดยอูลามาอู (นักปราชญ์มุสลิม) และหนังสือทางอิสลามศึกษาต่างๆที่ผู้วิจัยสามารถสืบค้นมาได้

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ดังนี้

1. ในการแปลความหมายอายะฮ์อัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะใช้พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทยของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับพร้อมความหมายภาษาไทย โดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับฉบับที่พิมพ์โดยศูนย์กษัตริย์ฟาฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอานแห่งนครมาดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ปี ฮิจเราะห์ศักราช 1419 ตรงกับปี พุทธศักราช 2542
2. การเทียบพยัญชนะอาหรับ-ไทยนั้นผู้วิจัยใช้หลักการเปรียบเทียบพยัญชนะอาหรับ-ไทยของวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2546

3. การอ้างอิงตัวบทอัลกุรอาน ผู้วิจัยอ้างอิงสุเราะฮ์ และอายะฮ์ไว้ด้านล่างของสุเราะฮ์ และหากอายะฮ์ใดที่ผู้วิจัยนำมาเพียงส่วนหนึ่งของอายะฮ์ผู้วิจัยจะเขียนบอกไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นส่วนหนึ่งของอายะฮ์

4. การอ้างอิงตัวบทอัลหะดีษผู้วิจัยจะอ้างแหล่งที่มาของหะดีษและหมายเลขหะดีษกำกับเอาไว้

5. การนำเสนอคุณลักษณะของผู้ศรัทธานั้นผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นข้อๆ ตามลำดับอายะฮ์

6. การอธิบายคำศัพท์ที่เห็นว่าสำคัญหรือค่อนข้างยากนั้นผู้วิจัยจะอธิบายไว้ในเชิงอรรถ

7. การแปลคำร่าหนังสือ และเอกสารต่างๆที่เป็นภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยผู้วิจัยจะแปลความหมายโดยภาพรวม และจะยังคงรักษาความหมายของข้อความเดิมในภาษาเดิมไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

8. การนำเสนอหนังสืออ้างอิงที่เป็นตฟิรอัลกุรอานนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอปีเกิดปีตายของผู้แต่ง และนำเสนอประวัติย่อๆของผู้แต่ง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

อัลกุรอาน	หมายถึง คัมภีร์ เล่มสุดท้าย ซึ่งเป็นกะลามุสลอฮ์ (พระดำรัสของอัลลอฮ์) เป็นหลักคำสอนสูงสุดของศาสนาอิสลามได้ประทานลงมาให้แก่บิรุมฮัมมัด ﷺ เพื่อนำมาเผยแผ่แก่มวลมนุษยชาติทั้งหมด
อัลหะดีษ	หมายถึง คำพูด การกระทำหรือการยอมรับของท่านนบีมุฮัมมัด
นบี	หมายถึง ตำแหน่งของผู้ที่ได้รับการเลือกสรรจากพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ให้เป็นผู้ที่รับคำสอนจากพระองค์ มาถือปฏิบัติตนตามที่พระองค์ทรงบัญชา
เราะฮูล	หมายถึง ตำแหน่งของผู้ที่ได้รับการเลือกสรรจากพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ให้เป็นผู้ที่รับคำสอนจากพระองค์ มาถือปฏิบัติตน และนำไปเผยแผ่แก่ผู้อื่น
สุเราะฮ์	หมายถึง บทต่าง ๆ ในอัลกุรอานซึ่งมีทั้งสิ้น 114 บท สุเราะฮ์ อัลมูมินุนั้นเป็นสุเราะฮ์ที่ 23 ในจำนวน 114 บทของอัลกุรอาน คุณลักษณะเด่นของสุเราะฮ์นี้คือได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ศรัทธาในตอนต้นของสุเราะฮ์
อายะฮ์	หมายถึง โองการต่างๆของอัลกุรอานที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานลงมาให้แก่ศาสนทูตของพระองค์คือ นบีมุฮัมมัดﷺ ซึ่งมีประมาณทั้งหมด 6666 อายะฮ์ (ตามที่ศนะของ อิบน์อับบาส)

อัลมูมินุน	เป็นคำพหูพจน์ของคำว่า“มูมิน”เป็นคำศัพท์จากภาษาอาหรับซึ่งมีความหมายว่า ผู้ที่มีความศรัทธายึดมั่นต่อเอกองค์อัลลอฮ์ ﷻ อย่างแท้จริง
คุซวอ	เป็นคำศัพท์จากภาษาอาหรับ ซึ่งมีความหมายว่า การมีสมาธิ หรือการมีความสำรวมตนในขณะที่ทำการเคารพภักดีต่อพระองค์ อัลลอฮ์ ﷻ เช่นการละหมาดหรือ การรำลึกต่ออัลลอฮ์
อามานะฮ์	เป็นคำศัพท์จากภาษาอาหรับ ซึ่งมีความหมายว่า ความซื่อสัตย์ หรือการรักษา ทรัพย์สินหรือสิ่งของที่รับฝากมาจากผู้อื่น

7. วิธีดำเนินการวิจัย

7.1 รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

7.2 แหล่งข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จาก แหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่งคือ

7.2.1 เอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ดังนี้

7.2.1.1 คัมภีร์อัลกุรอาน อายะฮ์ต่าง ๆ ที่ระบุเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ศรัทธา ทั้งหกประการ

7.2.1.2 อัลหะดีษ ที่เกี่ยวข้องของคุณลักษณะของผู้ศรัทธาทั้งหกประการ

7.2.2 เอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources)

7.2.2.1 หนังสือหรือเอกสารที่มาอธิบายอายะฮ์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องหรือ หนังสือเกี่ยวกับชีวประวัติของนักอรรถาธิบายอัลกุรอานหรือผู้รายงานหะดีษ และหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์หลักศรัทธาในสูเราะฮ์ อัลมูมินุน หรือในสูเราะฮ์อื่น ๆ ที่เป็นภาษา อาหรับ ภาษา มาลาญ หรือภาษาไทย

7.2.2.2 หนังสือหะดีษต่าง ๆ ที่อธิบายเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะ ของผู้ศรัทธาในสูเราะฮ์ อัลมูมินุน

7.2.3 เอกสารตติยภูมิ (Tertiary Sources)

7.2.3.1 หนังสือพจนานุกรมอธิบายศัพท์ภาษาอาหรับ ที่เป็นภาษาอาหรับ
ภาษามลายูและภาษาไทย

7.2.3.2 หนังสือการใช้คำศัพท์เทคนิคต่าง ๆ ทางวิชาฟิกฮฺ เช่น
Qamus al-Fikhiy และทางวิชาอัลกุรอาน Mu‘jam al-Maudua’t al-Quran และ ทางวิชาอัลหะดีษ
(Mu‘jam al-Mufahras)

7.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยในเรื่องนี้เป็นงานวิจัยที่ค่อนข้างจะต้องใช้ความละเอียดอ่อนและข้อมูลที่ถูกต้องพอสมควร เนื่องจากเป็นหัวข้อที่มีความเกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของมุสลิมทุกคนซึ่งได้ระบุไว้ในอัลกุรอาน ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงต้องใช้หลักเกณฑ์และแนวทางที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

7.3.1 รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลที่ได้ศึกษามานั้นตามขั้นตอนต่อไปนี้

7.3.1.1 รวบรวมอายะฮ์อัลกุรอานและหะดีษที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ศรัทธา

7.3.1.2 รวบรวมทัศนะของบรรดาอุลามาอ์ ดัฟซีร ไม่ว่าจะเป็นการดัฟซีรบิลมะฮูร หรือการดัฟซีรบิลเราะยฺย ตลอดจนทัศนะของอุลามาอ์หะดีษ

7.3.2. รวบรวมแนวทาง และทฤษฎี (หลักเกณฑ์ต่าง ๆ) ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะที่ใช้ในการอธิบาย หรือการตรึงฮุ (การตัดสิน)

7.3.3 การรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการทีละขั้นตอนหรือตามหัวข้อวิจัยโดยใช้ตารางการรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยได้วางไว้.

7.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

7.4.1 อายะฮ์ อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายคุณลักษณะของผู้ศรัทธาจะนำมาใช้กับหลักฐานโดยไม่มี การอธิบายใด ๆ ทั้งสิ้น

7.4.2 หะดีษที่จะนำมาอ้างอิง หรือสนับสนุนจะมีการวิเคราะห์ระดับของหะดีษโดยจะยึดทัศนะของอุลามาอ์ที่เป็นที่ยอมรับ ยกเว้นหะดีษเศาะหีหะบุคอรีฮ์ และมุสลิม แต่ในกรณีที่ขัดแย้งกันไม่ว่าด้านตัวบทหรือความหมายของหะดีษ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ดังนี้

7.4.2.1 วิเคราะห์สายรายงานของแต่ละหะดีษ ที่พูดถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยจะยึดหะดีษที่มีระดับเหนือหะดีษอื่น เช่นการขัดแย้งกันระหว่างหะดีษศอหียะฮุ⁽¹⁾ กับหะดีษหะซันหะดีษศอหียะฮุ กับหะดีษฎออีฟ หรือหะดีษหะซัน⁽¹⁾กับหะดีษฎออีฟ⁽²⁾

7.4.2.2 วิเคราะห์ด้านความหมายของหะดีษ

7.4.3 วิเคราะห์ทัศนะต่างๆของบรรดาอุลามายโดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

7.4.3.1 ทัศนะของอุลามายที่มีความเห็นตรงกันหรือมีเพียงทัศนะเดียว ผู้วิจัยจะถือว่าเป็นทัศนะที่ถูกต้อง

7.4.3.2 ทัศนะของอุลามายที่แตกต่างกัน หรือขัดแย้งกัน จะพิจารณาทัศนะที่มีหลักฐานยืนยันอย่างชัดเจน ส่วนทัศนะต่างๆที่ไม่มีหลักฐานมายืนยันผู้วิจัยจะเลือกเอาทัศนะที่เห็นว่ามีเหมาะสมหรือสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอายะฮุมากที่สุด.

7.4.4 วิเคราะห์ข้อมูล ตามหลักเหตุผล โดยการแปลความหมายข้อมูลตามเจตนารมณ์ ของข้อมูลที่มีการอธิบายอายะฮุ.

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเกี่ยวกับการผลการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ศรัทธาในตอนต้นของสุเราะฮุ อัลมูมินูนนั้นมีทั้งหมด 6 คุณลักษณะดังนี้

1 การมีสมาธิ ( ) ในเวลาละหมาด

ความหมายของการมีสมาธิ ในเวลาละหมาดบรรดานักอรรถาธิบายอัลกุรอาน ( ) ได้สรุปความหมายได้สองประการด้วยกันคือ ประการที่หนึ่ง คือ การมีสมาธิด้วยลักษณะภายนอก หมายถึงการจำกัดสายตาไปยังสถานที่ ๆ จะสุญูดเท่านั้นไม่วอกแวกไปที่อื่น(al- Mawardiyy, n.d : 4/46) การยืนอย่างสงบไม่เคลื่อนไหวไปมา และการไม่กระทำลักษณะใด ๆ ในขณะที่ละหมาดอยู่ก่อนผู้ที่เป็นอิหม่าม ประการที่สอง คือ การมีสมาธิในการละหมาดด้วยลักษณะภายใน หมายถึงการตั้งใจเพื่อรำลึกถึงอัลลอฮุ ~~ฮุ~~ การมีความยำเกรง และการสยบตนเองต่อพระองค์(al-Saadiy , 1984 : 5/332-333)

(1) คือหะดีษที่มีสายรายงานติดต่อกัน ผู้รายงานเชื่อถือได้ มีความจำเป็นเลิศ ไม่รายงานแตกต่างจากผู้อื่นและปราศจากข้อบกพร่อง (Tadreb al-Rawi,1993 :31)

(1) คือหะดีษที่รายงานโดยนักหะดีษที่โด่งดังในหมู่นักวิชาการหะดีษแต่ไม่ถึงระดับศอหียะฮุ (Tadreb al-Rawi,1993 : 98)

(2) คือหะดีษที่ไม่มีลักษณะของหะดีษศอหียะฮุและหะดีษหะซัน (Tadreb al-Rawi,1993:112)

1.2 ความสำคัญของการมีสมาธิในเวลาละหมาด และนอกเวลาละหมาดที่มีต่อผู้ศรัทธา คือ การทำละหมาดแต่ละครั้งที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ จะยอมรับคือการละหมาดที่มีสมาธิ และได้รับผลตอบแทนจากอัลลอฮฺ ﷻ อย่างเปี่ยมล้น และการมีสมาธิในละหมาดนั้นยังส่งผลไปถึงชีวิตของผู้ศรัทธานอกเวลาละหมาดด้วย เพราะการมีสมาธิในเวลาละหมาดนั้นมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการขัดเกลาจิตใจให้บริสุทธิ์ และการกำหนดลักษณะนิสัยนอกเวลาละหมาดด้วย

1.3 ผลของการมีสมาธิในเวลาละหมาดที่มีต่อการดำเนินชีวิตของผู้ศรัทธา คือ การละหมาดนั้นสามารถที่จะยับยั้งผู้ละหมาดนั้นให้หลีกเลี่ยงจากการกระทำความชั่วช้าลามกที่อิสลามห้ามเอาไว้ หรือสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ

2 หลีกห่างจาสิ่งไร้สาระ ( )

ความหมายของสิ่งไร้สาระตามหลักภาษา คือ สิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เมื่อได้กระทำไปจะเป็นคำพูด การกระทำ หรือความคิดที่ไม่เกิดประโยชน์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า (al-Sowiy n.d. : 5/333) ความหมายตามทัศนะของอุลามาอฺ คือ สิ่งที่จอมปลอมทั้งหลาย( ) เช่น การตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ ﷻ หรือสิ่งที่เมื่อกระทำไปแล้วถือว่าเป็นบาป ( ) การพูดจาโกหก การสาบานเท็จ และอื่น ๆ อีกที่เป็นการกระทำที่ไม่เกิดประโยชน์ทั้งปวง (al-Shigqiytiy n.d . : 5/165) ทั้งหมดนี้ย่อมถือว่าเป็นสิ่งไร้สาระ

ผลของการหลีกห่างจากสิ่งไร้สาระต่อคุณลักษณะของผู้ศรัทธาที่แท้จริงคือ มีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยตรงทั้งในโลกนี้ และโลกอาคีเราะฮฺข้างหน้า ในโลกนี้นั้นจะทำให้ชีวิตของผู้ศรัทธานั้นมีแต่ความเจริญก้าวหน้า และในโลกหน้าก็สามารถที่จะนำพาตัวเองนั้นให้รอดพ้นจากการลงโทษของอัลลอฮฺ ﷻ ได้

3 ทำการจ่ายชะกาด

3.1 ความหมายของชะกาด ตามหลักภาษา คือ อัล-ชะกาด ( ) นั้นมีรากศัพท์ของภาษาอาหรับที่เป็นอาการนาม ( ) มาจากคำว่า ( ) อ่านว่า “ชั๊กกา” แปลว่า การทำการขัดเกลา หมายถึง การขัดเกลาหัวใจให้ปราศจากมลทินและความบาปทั้งปวง หลังจากนั้นได้มีการนำคำนี้ไปใช้กับการบริจาครทรัพย์สินเพื่ออัลลอฮฺ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการขัดเกลาจิตใจมิให้เป็นคนที่ตระหนี่และหวงแหนต่อทรัพย์สมบัติ (Ibn A'shur, n.d. : 18/12) และความหมายตามหลักการของ

ศาสนา คือ นามของทรัพย์สินส่วนหนึ่งที่เป็นสิทธิของอัลลอฮ์ซึ่งอยู่ภายใต้การครอบครองของมุสลิมที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้ที่ยากจนอนาถา (Saiyid Sabik, 1993: 1/318)

3.2 จุดมุ่งหมายของชะกาตที่ได้กล่าวไว้ในสุเราะฮ์ อัล มุอฺมินูน นี้สองประการคือ ประการแรกคือ การจ่ายชะกาตที่เป็นทรัพย์สิน ประการที่สองคือ การขัดเกลาจิตใจให้สะอาดปราศจากการตั้งภาคี และการกระทำในสิ่งที่เป็นความบาป ด้วยความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และการภักดีต่อคำสั่งของพระองค์ทั้งหมด

3.3 ทรัพย์สินต่าง ๆ ที่จำเป็นจะต้องจ่ายชะกาตนั้นไม่ได้ถูกกำหนดไว้ในอัลกุรอานอย่างชัดเจนฉะนั้นจึงต้องกลับไปทบทวนค้นคว้าในสุนนะฮ์ของท่านบี ﷺ ที่เคยพูดเคยปฏิบัติเอาไว้ และเคยกำหนดถึงอัตราส่วนในการจ่ายชะกาต (al-Qaradhawiy, 1999: 1/123) บรรดาอุละมาอ์จึงได้แยกออกมาดังนี้ 1) ชะกาต ทอง และเงิน 2) ชะกาตสินค้า 3) ชะกาต ผลผลิตทางการเกษตร 4) ชะกาต ปศุสัตว์ 5) ชะกาตขุมทรัพย์ 6) ชะกาตน้ำผึ้ง 7) ชะกาต สิ่งของที่ให้ประโยชน์แก่เจ้าของ ซึ่งแต่ละชนิดนั้นก็มียัตราจำนวนโดยเฉพาะในการจ่าย

3.4 โทษของผู้ไม่จ่ายชะกาต โทษของผู้ที่ไม่ยอมจ่ายชะกาตนั้นได้แบ่งออกเป็นสองประการได้แก่ โทษที่มีในโลกนี้ คือให้ผู้นำมุสลิมที่มีอำนาจยึดทรัพย์สินครึ่งหนึ่งของเขาที่มีอยู่ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของกองคลังสาธารณะสมบัติ ( ) (Wahbah al-Zuhailiy, 1989: 735) และหากยังดื้อรั้นอีกก็ประกาศทำสงครามแก่พวกเขา และบังคับให้ชนกลุ่มนั้นกลับเข้านับถือศาสนาอิสลามใหม่ เพราะการปฏิเสธว่าการจ่ายชะกาตไม่จำเป็นแก่เขาที่จะต้องจ่ายนั้นถือว่าสิ้นสุดจากการเป็นอิสลาม และโทษของผู้ที่จะได้รับในวันอาคีเราะฮ์นั้น พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ จะให้ทรัพย์สินเหล่านั้นหวนกลับมาทำลายพวกเขาเองตามรูปแบบต่างๆ ที่ได้อธิบายไว้ในอัลกุรอานและ อัลหะดีษของท่านบี ﷺ ซึ่งเป็นโทษที่สาหัสยิ่งนักโดยใช้วิธีการลงโทษที่น่าสะพรึงกลัวเป็นอย่างยิ่ง

4 รักษาอวัยวะเพศให้บริสุทธิ์

4.1 ความหมายของการรักษาอวัยวะเพศตามทัศนะ ของอุลาม่าอ์ คือการรักษาอวัยวะเพศของตนจากการไปผิดประเวณีกับผู้อื่นที่นอกเหนือจากภรรยาของตนเองหรือทาสหญิง หรือการนำไปใช้ระหว่างผู้ชายหรือผู้หญิงด้วยกัน (al-Shanqiytiy, n.d. : 5/518)

อิสลามแก้ปัญหาเรื่องนี้ด้วยการแต่งงานอย่างถูกต้องตามบทบัญญัติที่อัลลอฮ์และเราะสูลกำหนด เพราะการแต่งงานในอิสลามนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสุขภายในครอบครัวมีความ

เมตตาต่อกัน และกันสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างเครือญาติทั้งสองฝ่าย(Abd.Razak, 1995 : 218) และห้ามการแต่งงานที่ ขัดต่อบทบัญญัติที่แพร่หลายอยู่ในสังคมปัจจุบันนี้ เช่นการแต่งแบบมุดอะฮ์ (1)คือการแต่งงานแบบชั่วคราวโดยมีการกำหนดเวลาที่แน่นอน การแต่งงานแบบ ซิมอร( ) (2) การแต่งงานในลักษณะเช่นนี้นั้นท่านนบี ﷺ ได้ทรงห้ามเอาไว้อย่างชัดเจนในหะดีษของท่าน เนื่องมาจากเป็นการแต่งงานที่ไม่มีเงินค่าสินสอดให้แก่ตัวเจ้าสาว ที่มีการนำเอาลูกสาว หรือน้อง/พี่สาว มามาแลกเปลี่ยนกัน โดยถือว่าแต่ละคนนั้นเป็นสินสอดซึ่งกันและกันซึ่งถือว่าเป็นการแต่งที่โหมะ การแต่งงานแบบมูหัลลิล ( ) (4)การแต่งงานในลักษณะเช่นนี้นั้นตามทัศนะส่วนมากของอุละมาอ์ถือว่า ใช้ไม่ได้ เนื่องจากการแต่งดังกล่าววางอยู่บนเงื่อนไขของการแต่งเพื่อหย่า (al-hasariy, 1986 : 160)

4.2 บทลงโทษต่อผู้ที่ผิดประเวณีตามบทบัญญัติของอิสลาม ผู้ที่ผิดประเวณีจึงแบ่ง ออกได้สองประเภทด้วยกันคือ ผู้ที่ยังไม่เคยแต่งงานมาก่อน และผู้ที่เคยแต่งงานแล้ว แต่ละประเภทยัง ก็จะมีบทลงโทษที่แตกต่างกันไป ผู้ที่ยังไม่แต่งงานนั้นให้ลงโทษด้วยการ โบยคนละ 100 ที ส่วนผู้ที่ แต่งงานแล้วก็ให้ขว้างกับก้อนหินจนตาย ( ) (Wahbah al-Zuhailiy, 1989 : 6/38)

4.3 การรักษาอวัยวะเพศให้บริสุทธิ์นั้น คือ เป็นผู้ที่มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่าง แท้จริงพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ จะตอบแทนแก่พวกเขาอย่างใหญ่หลวงยิ่งนักคือ การได้พำนักอยู่ในสวน สวรรค์อันบรมสุขของพระองค์ตามที่ได้สัญญาเอาไว้

5 เป็นผู้เอาใจใส่ต่ออะมานะฮ์ (สิ่งที่ได้รับมอบหมาย) และคำมั่นสัญญา

5.1 ความหมายของอะมานะฮ์ และรักษาสัญญาตามทัศนะของอุละมาอ์ คือ การรักษา เอาไว้ซึ่งมีทั้งอะมานะฮ์ที่มาจากพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงมอบไว้เพื่อให้มนุษย์ได้รักษา และถือปฏิบัติ ตามกันอย่างเคร่งครัด และอะมานะฮ์ที่มีต่อมนุษย์ด้วยกันก็ให้รักษาเอาไว้อย่าได้บิดพลิ้ว เพราะการ กระทำดังกล่าวจะนำมาซึ่งความหายนะต่อตัวเอง และต่อสังคมได้

5.2 อะมานะฮ์มีอยู่สามประการ คือหนึ่ง อะมานะฮ์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ เช่นการละหมาด การถือศีลอดตลอดจนเรื่อง บรรดาอิบาอะฮ์ต่าง ๆ ที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำชับให้ปวงบ่าวทั้งหลาย

(1) คือการแต่งงานกับผู้หญิงโดยการจำกัดเวลาเมื่อสิ้นสุดเวลาดังกล่าวก็จะแยกจากกันไป (Ibn Hajar,2000:10/209)

(2) ซิมอร( ) หมายถึงการยกลูกสาวของตนให้แต่งงานกับผู้อื่น โดยที่ผู้นั้นก็ยกลูกสาวของตนให้แต่งงานเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนโดยที่ไม่มี ค่าสินสอดทองหมั้นแต่อย่างใด(Saiyid al-Sabik, 1993 2/141)

(4) หมายถึงการแต่งกับผู้หญิงที่สามีของนางหย่าแล้ว 3 ครั้ง โดยการแต่งงานนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้นางได้กลับไปคืนดีกับสามีเก่าของ นางโดยวางเงื่อนไขว่าหลังจากที่แต่งแล้วต้องหย่ากับนาง

ให้ปฏิบัติ ประการที่สองคือ อะมานะฮ์ที่มีต่อตนเองคือ จะต้องไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่จะนำมาซึ่งความหายนะแก่ตนเอง ทั้งในเรื่องของศาสนา เรื่องของคุนยา และเรื่องของอาคิเราะฮ์ เช่นการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ หรือการกระทำในเรื่องที่เป็นอุตริกรรม (บิอะฮ์) ต่อคำสอนของอิสลามที่ไม่มีแบบอย่างจากท่านบนบีมุหัมมัด ﷺ เรื่องเหล่านี้ทั้งหมดจะนำมาซึ่งความเสียหายในของการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ และเราะฮ์ฮูของพระองค์ และการศรัทธาในวันอาคิเราะฮ์ ประการที่สามคือ อะมานะฮ์ที่มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันคือ การเก็บรักษาสัญญาหรือทรัพย์สินที่ถูกมอบหมายไว้ การเก็บรักษาไว้ซึ่งความลับของผู้อื่นและอื่น ๆ อีก

5.3 ความสำคัญของการรักษาสัญญาในอิสลาม ได้แบ่งออกเป็นสองประการ คือ คำสัญญาของมนุษย์ที่มีต่อพระผู้อภิบาลของเขาว่าจะถือปฏิบัติตามคำสั่งของพระองค์ เช่นการละหมาด การเก็บเงิน และอื่น ๆ อีก ประการที่สองคือ คำสัญญาของมนุษย์ที่มีต่อมนุษย์ด้วยกัน จากคำพูด หรือการทำสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งหมดนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนจะต้องถือปฏิบัติตามดังที่ได้สัญญาไว้

6 เป็นผู้รักษาไว้ซึ่งการละหมาด

6.1 ความหมายของ การเป็นผู้รักษาไว้ซึ่งการละหมาด คือ การละหมาดอย่างสม่ำเสมอ ทำตลอดไป และกระทำตรงกับเวลาที่ถูกกำหนดเอาไว้พร้อมทั้งกระทำอย่างถูกต้องตามกฎข้อบังคับที่อิสลามกำหนดไว้ทุกประการ โดยเริ่มต้นจากการ *ตักบีร์* และจบลงด้วยการให้สลาม

6.2 ผู้ที่รักษาการละหมาดทั้ง 5 ได้นั้นคือผู้ที่มีคุณลักษณะของผู้ศรัทธาอย่างแท้จริง เพราะการศรัทธาอีหม่านต่ออัลลอฮ์ ﷻ จะมีบทบาทที่สำคัญที่มากควบคุมลักษณะประจำตัวของมนุษย์ผู้ที่มีคุณลักษณะทั้ง 6 ประการในสุเราะฮ์อัลมูมิnun นั้นพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงตอบแทนสวนสวรรค์ชั้นฟิเรเดวส์ให้เป็นที่พำนักสำหรับพวกเขาตลอดกาล

การอภิปรายผล

ผลจากการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า เป็นคุณลักษณะของผู้ศรัทธาทั้งหกประการนั้น ผู้คนส่วนมากทั้งที่เป็นมุสลิม และมีโซมุสลิมนั้นต่างก็รู้กันดีว่าหากสามารถปฏิบัติตามได้แล้วก็ทำให้กลายเป็นบุคคลที่เลอเลิศที่สุด ผู้ที่เป็นมุสลิมที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างแท้จริงนั้น พระองค์ได้ทรงสัญญาว่าจะให้ผู้นั้นเข้าไปอยู่ในสวรรค์ชั้นฟิเรเดวส์ของพระองค์ในวันโลกใหม่แห่งการตอบแทน ส่วนในโลกนี้ก็จะได้รับการยกย่องและได้รับเกียรติจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ในส่วนของผู้ที่มีได้เป็นผู้ศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ หากพวกเขามีคุณลักษณะทั้งหกประการอยู่ในตัวของเขาคด้วยคุณค่าของ

คุณลักษณะทั้งหกประการดังกล่าวจะทำให้เขากลายเป็นคนดีที่น่ายกย่อง และน่านับถือของคนทั่วไปในสังคม หากเป็นผู้นำก็จะเป็นผู้นำที่มีคุณภาพที่สามารถครองใจของประชาชนตลอดไป และหากเป็นบุคคลธรรมดาหรือกลุ่มชนก็จะเป็นกลุ่มที่มีคุณภาพ และจะมีแต่ความเจริญก้าวหน้า

คุณลักษณะประการแรกคือ การมีสมาธิในเวลาละหมาด จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะในเรื่องนี้นั้นพบว่ามุสลิมส่วนมากในปัจจุบันต่างก็ตระหนักเป็นอย่างดีในเรื่องนี้ แต่ขาดซึ่งการให้ความสำคัญและความจริงจังในเรื่องของการปฏิบัติตน เลยทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของพวกเขาไม่พบกับความสุขที่แท้จริง เพราะยังฝ่าฝืนต่อคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ ในขณะที่พระองค์มีคำสั่งให้รักษาสมาธิในละหมาดดังที่ทรงมีพระดำรัสไว้ว่า

﴿الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ﴾

(2 :)

ความว่า : “บรรดาผู้ที่พวกเขาบอบน้อมถ่อมตนในเวลาละหมาดของพวกเขา”

(อัลมูมินูน 2:)

คุณลักษณะที่สองคือ หลีกห่างจาสิ่งไร้สาระ พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงเมตตาต่อปวงบ่าวของพระองค์ สิ่งใดที่พระองค์เห็นว่าเป็นภัยต่อมนุษย์ และไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์บนโลกนี้พระองค์ก็ทรงห้ามมิให้กระทำ เพราะผลที่จะตามมานั้นไม่เป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตในโลกนี้และโลกหน้า ดังที่พระองค์ได้ทรงมีพระดำรัสไว้ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานว่า

﴿وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ﴾

(3 :)

ความว่า : และบรรดาผู้ที่หลีกห่างจากสิ่งไร้สาระทั้งปวง

(อัลมูมินูน : 3)

ตามความในอายะฮ์นี้ พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสั่งห้ามมิให้กระทำในสิ่งไร้สาระทั้งที่เป็นคำพูด การกระทำ หรือแม้กระทั่งความคิดในเรื่องที่ไร้สาระก็สั่งให้หลีกห่างอย่างสิ้นเชิง เรื่องของการตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ เป็นเรื่องใหญ่ที่สุดในบรรดาสิ่งไร้สาระทั้งหมดที่จะมีผลต่อชีวิตมนุษย์ในวันอาคีเราะฮ์ข้างหน้าคือ พระองค์จะไม่ทรงอภัยโทษให้แก่บุคคลเหล่านั้น และสถานที่พำนักของผู้ที่ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ นั่นคือขุมมรค ดังที่พระองค์ได้มีพระดำรัสไว้ในอัลกุรอานอายะฮ์หนึ่งว่า

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ

ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴾

(116 :)

ความว่า : “แท้จริงอัลลอฮฺจะไม่ทรงอภัยโทษแก่การที่สิ่งหนึ่งจะถูกให้เป็นภาคีต่อพระองค์ แต่พระองค์จะทรงอภัยให้ซึ่งสิ่งอื่นจากนั้นสำหรับผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และผู้ใดให้มีภาคีขึ้นแก่พระองค์แล้ว แน่อนอนเขาก็ได้หลงทางไปแล้วอย่างไกล”

(อันนิสาอู : 116)

ในอัลกุรอานได้สั่งให้หลีกเลี่ยงจากสิ่งไร้สาระทั้งปวงทั้งเรื่องเล็กและเรื่องใหญ่ผู้คนส่วนมากต่างก็รู้กันดีแต่ในภาคปฏิบัติจริงของชีวิตประจำวันนั้นมีอยู่จำนวนน้อยเท่านั้นที่สามารถทำได้

คุณลักษณะที่สามของผู้ศรัทธาที่ได้รับความสำเร็จคือ ผู้ที่ทำการจ่ายชะกาตด้วยความบริสุทธิ์ใจโดยมีเป้าหมายเพื่ออัลลอฮฺเพียงผู้เดียว ดังที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงมีพระดำรัสไว้ว่า

﴿ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴾

(4 :)

ความว่า : “และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้บริจาคชะกาต”

(อัลมูมิญนูน: 4)

ดังนั้นเรื่องของชะกาตจึงเป็นเรื่องของผู้ที่มีความศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ อย่างแท้จริง เพราะยังมีอีกมากที่ผู้คนไม่ยอมจ่ายเนื่องมาจากเสียดายต่อทรัพย์สินของตนที่หามาได้ และคุณค่าอีกประการหนึ่งของการจ่ายชะกาตคือสามารถที่จะมาขัดเกลาจิตใจให้สะอาดไม่มัวเมาต่อทรัพย์สินที่จะทำให้จิตใจเสื่อมรำลึกต่ออัลลอฮฺ ﷻ ดังในอัลกุรอานได้กล่าวถึงบทบาทที่สำคัญของชะกาต คือการขัดเกลาจิตใจให้สะอาดและชำระทรัพย์สินที่มีอยู่ให้บริสุทธิ์

﴿ ... تَطَهَّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا ... ﴾

(103 :)

ความว่า : “... และเพื่อทำให้พวกเขาบริสุทธิ์และล้างมลทินของเขาด้วยส่วนที่เป็นทานนั้น ...”

(อัลเตาบะฮฺ: ส่วนหนึ่งของอายะฮฺที่ 103)

คุณลักษณะที่สี่คือ การรักษาอวัยวะเพศให้บริสุทธิ์ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงสั่งให้ทุกคนรักษาอวัยวะเพศของตนเองให้บริสุทธิ์อย่าได้นำไปใช้ในหนทางที่ไม่ถูกต้องดังที่พระองค์ได้ทรงมีพระดำรัสไว้ว่า

﴿وَالَّذِينَ هُمْ لِأَفْوَاجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٥﴾ إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٦﴾ فَمَنْ آتَىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ﴾

(5-7:)

ความว่า : “และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้รักษา (ไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ของ) อวัยวะเพศของพวกเขา เว้นแต่บรรดาภรรยาของพวกเขา หรือที่มีมือขวาของพวกเขาครอบครอง (คือทาสี) ในกรณีเช่นนี้พวกเขาจะไม่ถูกตำหนิ ฉะนั้นผู้ใดแสวงหาอื่นจากนั้นชนเหล่านั้นพวกเขาก็จะเป็นผู้ละเมิด”

(อัลมุอุมินูน :5-7)

ในอัลกุรอานได้สั่งให้รักษาอวัยวะเพศให้บริสุทธิ์ อย่าไปกิดมีชู้กับผู้ใดหรือนำไปใช้ระหว่างผู้ชายหรือผู้หญิงด้วยกัน แต่อิสลามอนุญาตให้ใช้กับภรรยาของตัวเอง หรือทาสที่ตนเองครอบครองอยู่ ในหะดีษของท่านนบี ﷺ ก็ได้สนับสนุนให้แก่คนหนุ่มสาวได้แต่งงานกันเมื่อมีความสามารถ และอย่าได้ปล่อยยให้ตกเป็นทาสของอารมณ์ ดังที่ท่านได้ดำรัสไว้ว่า

)

((

2046 : . , 1400 : 1994 , 5066-5065 : 2000 ,)

(1547 : 1991,

ความว่า : “ท่านนบีได้ดำรัสไว้ว่า บุคคลใดที่ในหมู่พวกท่านมีความสามารถก็ให้แต่งงานเสีย เพราะมันจะช่วยให้ท่านลดสายตาให้ต่ำลง และจะปกป้องอวัยวะเพศท่านให้บริสุทธิ์ได้ ส่วนบรรดาผู้ที่ยังไม่มีความสามารถ จงถือศีลอด ซึ่งจะทำให้เขาได้รับความคุ้มครอง”

(al-Bukhariy , 2000 : 5065-5066, Muslim, 1994 :1400 , Abuda'ud ,n.d. :2046 , al-Nasa'iy , n.d. : 5297 , Ibn Majah ,n.d. :1845)

จากคำสอนที่มีในอัลกุรอาน และอัลหะดีษที่ยกมานั้นห้ามมิให้อวัยวะเพศของตน กระทำความคิด แต่ในขณะที่เดียวกันก็หาทางออกให้โดยเสนอเรื่องของการแต่งงานที่ถูกต้องและอิสลาม สนับสนุน ดังนั้นผู้ที่ศรัทธามั่นต่ออัลลอฮฺ ﷻ อย่างแท้จริงนั้นได้มองว่าอิสลาม คือแนวทางที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้ โดยไม่ต้องหาทางออกโดยการทำลายอวัยวะเพศของตนเอง หรือหนีออกไปจากสังคมและใช้ชีวิตอย่างสันโดษเหมือนบางลัทธิ ⁽¹⁾ หรือบางศาสนาที่ได้กระทำกัน อิสลามได้แก้ปัญหาในเรื่องนี้ตรงกับสัญชาตญาณเดิมของมนุษย์ ( ) ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์แบบที่สุด

คุณลักษณะที่ห้าคือ เป็นผู้เอาใจใส่ต่ออะมานะฮฺ(สิ่งที่ได้รับมอบหมาย) และการรักษา สัญญา เรื่องของการเป็นผู้เอาใจใส่ต่ออะมานะฮฺ (สิ่งที่ได้รับมอบหมาย) และคำมั่นสัญญานั้นเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อทุกคน ท่านนบีมุหัมมัด ﷺ นั้นเป็นบุคคลคนแรกของประชาชาติอิสลามที่เป็นตัวอย่างในเรื่องของการเป็นที่ไว้วางใจของผู้อื่น จนกระทั่งท่านได้รับสมญานามว่า อัลอามีน หมายถึงผู้ซื่อสัตย์ และท่านก็จะเป็นคนที่มีความเคร่งครัดต่อสัญญาที่ให้ไว้กับผู้อื่นถึงแม้ว่าผู้อื่นจะไม่ใช่อิสลามก็ตาม

เรื่องของการมีอะมานะฮฺและรักษาสัญญาที่จำเป็นต่อมวลมนุษย์ทั้งหลายนั้นแบ่งออกเป็นสามประการด้วยกันคือ อะมานะฮฺ และสัญญาที่มีต่อ อัลลอฮฺ ﷻ มีต่อตนเอง และมีต่อผู้อื่น ทั้งสามประการดังกล่าวนี้ หากผู้ใดที่ถือปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัดแล้วเขาจะกลายเป็นบุคคลที่ประเสริฐสุด ส่วนบุคคลใดที่โกหกและบิดพลิ้วต่อผู้อื่นนั้นถือว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อคำสั่งของอัลลอฮฺ ﷻ และจะเป็นผู้ที่ไม่มีคุณค่าต่อพระองค์อย่างแท้จริง

คุณลักษณะที่หกคือ เป็นผู้รักษาไว้ซึ่งการละหมาด โดยได้แบ่งไว้สองลักษณะ คือ การละหมาดให้ครบสมบูรณ์ตามกฎข้อบังคับทั้งหมดที่ถูกบัญญัติมา สิ่งไหนที่ตั้งใจให้กระทำ และห้ามมิให้กระทำในเวลาละหมาด ลักษณะที่สองคือ ต้องรักษาการละหมาดโดยให้กระทำในเวลาที่ถูกกำหนดไว้อย่างแน่นอนอย่าได้ทำก่อนหรือหลังจากเวลาดังกล่าว มีการกระทำรวมกันที่มีสยิดสำหรับผู้ชายส่วนผู้หญิงนั้นให้กระทำที่บ้าน ดังนั้นการรักษาไว้ซึ่งการละหมาด ทั้งสองลักษณะที่กล่าวมานั้น ผู้ใดที่ได้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้วก็จะประสบความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้าตามที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้สัญญาไว้ว่า

﴿ وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴾   ﴿ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴾

(9, 1 :)

(1) ลัทธิคือ คติความเชื่อหรือความเห็น เช่นลัทธิทางศาสนา ลัทธิการเมือง ลัทธิประเพณี (บัญชีสถาน , 2525 : 717)

ความว่า : “แน่นอนบรรดาผู้ศรัทธานั้นจะได้รับสำเร็จ , และบรรดาผู้ที่พวกเขาเป็นผู้
รักษาการละหมาดของพวกเขา”

(อัลมูมิnun : 1 , 9)

ทั้งอัลกุรอาน และ อัลหะดีษที่นำเสนอมาทั้งหมดเกี่ยวกับเรื่องคุณลักษณะของผู้
ศรัทธานั้น พบว่าคุณลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และจะมีผลสะท้อนให้เห็น
ถึงความเป็นหนึ่งเดียวของคนในสังคม ซึ่งเป็นสังคมที่มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันนั่นก็คือ การแสวงหา
ความโปรดปรานจากอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงสร้างมนุษย์ให้มาอยู่บนโลกนี้ และเมื่อสิ้นอายุขัยก็จะต้องกลับ
ไปหาพระองค์ เพื่อรอรับผลตอบแทนที่พระองค์เคยสัญญาเอาไว้ คือการได้เข้าไปพำนักอยู่ในสวรรค์
ชั้นฟิเรเดาส์ของพระองค์

﴿ أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿۱۰﴾ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۹﴾ ﴾

(10-9 :)

ความว่า : “ชนเหล่านี้แหละพวกเขาเป็นทายาท, ซึ่งพวกเขาจะได้รับมรดกสวน
สวรรค์ชั้นฟิเรเดาส์ พวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล”

(มูมิnun : 9-10)

ในอายะนี้ได้บอกถึงหลักชัยแห่งชีวิตของมนุษย์ คือสวรรค์ และจากอัลกุรอานและอัล
หะดีษที่กล่าวมาเป็นสิ่งที่ชัดเจนที่สุดว่า มนุษย์ทุกคนจะบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดในชีวิต ได้ก็ต้องการ
ศักวา ยำเกรง ต่ออัลลอฮฺและปฏิบัติตามคำสั่งที่พระองค์ทรงใช้มา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้ศรัทธาในตอนต้นของสุเราะฮ์อัลมูมิnun นั้น
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะของปวงบ่าวของพระเจ้าผู้ทรงกรุณาปราณี
( ) และสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงยกย่องให้เกียรติแก่เขาโดยการตอบแทนสวนสวรรค์ให้แก่เขา
ในสุเราะฮ์ อัลฟุรคอน

2. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ถึงลักษณะของผู้ที่ปฏิเสธต่อคำสอนของอิสลามในสุเราะฮ์ อัลมุนาฟิฏน และเปรียบเทียบลักษณะดังกล่าวระหว่างอดีตและปัจจุบัน

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบถึงหลักการศรัทธาของมุสลิมที่กล่าวไว้ในสุเราะฮ์ที่ถูก ประทาน ณ นครมักกะฮ์ สุเราะฮ์ที่ถูกประทาน ณ นครมาดีนะฮ์

4. ควรมีการศึกษาเจาะลึกถึง ลักษณะการเผยแผ่อิสลามของบรรดานบี และเราะฮ์ลุด ต่างๆ ที่ได้กล่าวไว้ในอัลกุรอาน

5. ประการสุดท้ายควรทำการศึกษา เปรียบเทียบลักษณะ ของชาวสวรรค์ และชาวนรกที่กล่าวไว้ในอัลกุรอาน พร้อมทั้งผลตอบแทนที่พวกเขาจะได้รับในวัน โลกใหม่

บรรณานุกรม

พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายภาษาไทย โดยสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย ปีอิฮ์เราะฮ์ศักราช 1419 (พุทธศักราช 2542).

มุฮัมมัด ฆอซาลี “จรรยามุสลิม” (Khuluqu al-Muslim) 2540 แปลและเรียบเรียงโดย ชมรมมิฟตาฮ์ ณ. กรุงเทพฯ.

เสาวนีย์ จิตหมวด, “วัฒนธรรมอิสลาม” 2535. สำนักพิมพ์ทางนำ กรุงเทพฯ

อันวัยโพธิ์กระเจณ, 2539 พจนานุกรม อาหรับ-ไทย ( ) กรุงเทพฯ.

Abd al-Rahmān bin Nasīr al- Sa‘adiy. n.d. . **Taisīr al-Karīm al-Rahmān fi Tafsīr Kalām al - Mannān** .( ) Riyad :Dār al- Ri‘āsaṭ al-‘āmmah li’idārah al-Buhūs al- ‘Alamiyah.

Abu Dāwud Sulaiman Ibn al- Ah‘ath Ibn Amru Ibn Amir al- Shayastani .nd. **Sunan Abi dāwud**(سنن أبي داود). Bairūt : Dār Ihya’al-Turāth al-Arabiyy.

Ahmad Ibn Muhammd Ibn Hamban Ibn Hilāl Ibn Asad, Abu Abdullah al-Shaibāniyy. 1993 .**Musnad al-Imām Ahmad**. (مسند) Bairūt : Dār Ihya’u al-Turāt.

al-Nasāi, Abu Abdu al-Rahman Ahmad Bin Shui‘b Bin Ali
Bin Sinan Bin Bah. 1986. **Sunan al-Nasa’i.**(سنن النسائي) Dar : al-Bashā’ir al-
Islamiyah.

Al-Bukhāriy, Abu Abdullah Muhammad Bin Isma‘il Bin Ibrahim Ibn Al-Mqhirat
al-Yakdiy 2000. **Sahīh al-Bukhari** (صحيح البخارى) . Bairūt : Dār al-Fikr.

Ahmad Bin Muhammad al-Sāwiy 1975. **Hāshiyah al-Sāwiy ‘ala Tafsīr
al-Jalālian** ( ) Bairūt : Dār al-Kutub al-‘ilmiyah.

AhMad al-Ḥaṣariy .1986 . **an-Nikāh waqaḍāya al-Muta‘lliqaḥ bihi**
( ) Bairūt : Dār Ibn Hazmin.

Ibn Kathir, Abu Fida’isma‘il al- Quraishi nd. **Tafsir al-Qur’an al-Karim**
Qāhirah : Dār al- Sha’b.

Ibn Mājah , Abu Abdullah Muhammad Ibn yazid al-Ribiy al-Qazwini.
1975. **Sunan Ibn Majah** (سنن ابن ماجه) . Bairūt : Dār al-Ihya’ al-Turāth
al-Arabi.

Hasan Saiyid Mutawalli.1991. **Muzakkirah al-Tauhīd** Qahirah : Maktabah al-Azhar. .

Jalāluddīn Abd al-Rahmān Ibn Abibakr al-Sayūtiy 1993, **Tadrīb al-Rāwi**
(تدريب الراوى) . Qāhirah : Maktabah Dār al-Turāth .

Muhammad Ṭaḥr Bin A‘shūr 1993 **Tafsīr al – Tahrīr wa al-Tanwīr**
( ) Qāhirah : Dār al-fath al- I‘lamiy.

Muhammad Abd al-Rhmān Bin Abd al-Rahhim al- Mubārakfūriy .1990 .**Tahfah
al-Ahwsziy shar Jami‘al-Tirmīziy** ( )
Bairūt : Dār al-Kutub al-I‘lmiyah.

Muslim, Abu Husain Muslim Ibn al-Hajaj Ibn Mulim Ibn Ward
Ibn Kushaz al- Qushairi al-Naisāburi 1994. **Sahīh al-Muslim.**
(صحيح مسلم) Qāhirah : Dār al-Hadīs.

Saiyid al-Sābiq .1993. **Fikh al-Sunnah** (فقه السنة) al-Qāhirah. : Dar al-Fath lil-a‘lām.

Yusuf al-Qarādāwiyy. 1999. **Fikh al- Zakāḥ.** ( ) Bairūt : Mua‘rasah al-Risālah .